

было в прошлом. Являясь продуктом определенной общественной системы, она будет отражать состояние ее развития.»

Морган.

УКРАЇНСЬКА СІМ'Я У СУЧАСНОМУ СОЦІУМІ – РАЄЛІ І ТЕНДЕНЦІЇ

Доп. - Хребтова Інна, ЕФ-63

Наук. кер. – ст. викл. Сахно П. І.

Протягом останнього десятиліття знижується рівень народжуваності, а отже зменшується кількість населення, змінюються морально-психологічні установки молоді стосовно шлюбу, сім'ї і репродуктивних орієнтацій, погіршується стан здоров'я дітей і дорослих. Надзвичайно високою є дитяча смертність, зростають показники захворюваності дітей, інвалідність, злочинність серед неповнолітніх. Соціально-економічна криза 1990-х років спричинила суттєве зниження життєвого рівня переважної більшості населення України, зростання безробіття і неповної зайнятості, розшарування суспільства на багатих і бідних. У суспільстві спостерігається поширення проявів жорстокості і насильства, що негативно позначається на процесі виховання підростаючого покоління. Перетворення, що відбуваються, потребують постійного врахування змін умов життєдіяльності сімей і своєчасного формування державної сімейної політики, у тому числі адекватної програми стосовно соціально незахищених родин.

Складною залишається демографічна ситуація в Україні. Основною тенденцією демографічних змін в Україні є стале зменшення чисельності населення і його природного приросту, а також старіння населення. Високий рівень постаріння населення і, відповідно, низька частка молоді викликані збереженням досить низького рівня народжуваності протягом майже чотирьох десятиріч. Першопричиною зниження народжуваності у глобальному масштабі називають трансформацію інституту

сім'ї (або інституціональну кризу сім'ї), перехід від традиційної патріархальної сільської сім'ї – осередку, де здійснювалась спільна праця, взаємодопомога між членами родини до сім'ї міського типу, з рисами індивідуалізму, участю у суспільному виробництві, користуванням державною системою соціального захисту.

Інша причина – зміна ролі жінки у суспільстві, тобто залучення жінки до суспільної праці і менша концентрація на сімейних обов'язках.

Власно кажучи, меншу кількість дітей у сучасній сім'ї можна розглядати як стратегічний вибір сучасної сім'ї, яка прагне зберегти певний рівень матеріального достатку і забезпечити дітям кращу якість догляду, виховання, освіти. Менший розмір сім'ї створює більші можливості для жінок брати участь у трудовому і суспільному житті, задовольняти свої власні кар'єрні прагнення.

Сьогодні Україна посідає одне з останніх місць в Європі за показниками народжуваності. Характерною ознакою демографічної ситуації в Україні є також те, що криза народжуваності у нас поєднується з різким погіршенням здоров'я населення, в тому числі репродуктивного, підвищенням смертності і скороченням тривалості життя, що у розвинутих країнах не спостерігається.

Аналіз динаміки повікової народжуваності в Україні дозволяє стверджувати, що вона відзначалась найбільшим спадом інтенсивності дітонароджень у тих вікових групах жінок, яким належить основний внесок до сумарної народжуваності, тобто серед жінок найактивнішого дітородного віку. При цьому впадає у вічі, що чим молодшими були жінки, тим сильнішим виявилось зменшення відповідних показників. Особливо відчутно знизився рівень народжуваності у наймолодших матерів: якщо у 25-29-літніх жінок інтенсивність дітонароджень протягом 1991-2004 рр. зменшилась в 1,2 раза, у 20-24-літніх – в 1,7 раза, то серед жінок віком до 20 років зниження досягло 2-х разів.

У сільській місцевості спостерігається більш ранній вік народження дітей усіх черговостей, тобто сільські жительки починають свою дітородну діяльність дещо раніше, ніж городянки. Так, першу дитину народжують у сільській місцевості в середньому на 1,7 року раніше, ніж у містах; другу – на 2,4 року.

Характерною рисою динаміки народжуваності є посилення питомої ваги позашлюбних народжень на тлі зниження загального рівня народжуваності. Так, протягом 1991-2005 рр. частка дітей, народжених у батьків, які не перебували у зареєстрованому шлюбі, підвищилась від 11,9 до 20.4%.

Сучасні зміни у шлюбній структурі призводять до скорочення відтворення населення. У 2006 році в нашій країні на 354 тис. 859 шлюбів зафіксовано 179 тис.123 розлучення. Тобто, кожна друга українська сім'я розпадається. Також в Україні збільшується кількість дітей, які виховуються в неповних сім'ях. Майже кожна третя сім'я в Україні є неповною. Загальна характеристика рівня життя неповних сімей свідчить про те, що саме ця група населення є найбільш уразливою. Про це свідчать і різні індикатори доходів, витрат, рівня бідності, забезпеченості житлом та допоміжними засобами існування (передусім земельними ділянками), раціону харчування тощо. Результати опитування, що проводилося Українським інститутом соціальних досліджень серед членів сімей, в яких дітей виховує один із батьків, дозволили визначити основні проблеми неповних сімей в сучасних умовах. Серед них: складне матеріальне становище, постійна нестача грошей; труднощі у влаштуванні на роботу матері з малою дитиною; мізерна державна допомога матерям, які самі виховують дітей; соціальна незахищеність одинокої матері – постійне приниження через необхідність оформлення соціальних виплат, збір великої кількості документів; проблеми з підготовкою дитини до школи, труднощі у разі продовження навчання дитини у вищих навчальних закладах, а також з отриманням безкоштовної освіти.

Викликає тривогу матеріальне становище і соціально-психологічне самопочуття багатодітних родин. Опитування багатодітних родин, свідчить, що окрім матеріальних проблем багатодітні сім'ї стикаються і з такими, як недоброзичливість, негативне ставлення з боку оточуючих, працівників державних установ, а також відсутність моральної підтримки; відчуття відмежованості від соціуму; низький матеріальний достаток – не вистачає грошей на найнеобхідніше: продукти харчування, одяг, медикаменти; відсутність соціального захисту дітей, а саме – пільг на лікування, оздоровлення, отримання освіти, придбання медикаментів; складнощі з отриманням освіти і підготовкою дітей до школи – придбання підручників, необхідного приладдя, одягу; є проблеми з безкоштовним влаштуванням дітей у позашкільні заклади – гуртки та секції. Хоча в Україні сьогодні багатодітних сімей всього 3,5 %.

Отже, шляхи розв'язання актуальних проблем сучасної української родини мають спрямовуватися на забезпечення державною політикою оптимальних соціально-економічних умов становлення, розвитку та повноцінного і самодостатнього функціонування сім'ї, народжування та виховання в ній дітей. Пріоритетними мають стати заходи щодо зміцнення іміджу, стану і статусу сім'ї, створення сприятливих умов для її морально-психологічного, соціального і культурного розвитку, недопущення бродяжництва, безпритульності дітей і насильства в сім'ї, формування у свідомості людей розуміння важливості ролі сім'ї у забезпеченні суспільної стабільності та прогресу.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СПОРТУ В УКРАЇНІ

Доп. - Шевченко Г.Ю.
Наук. кер – ст. викл.Сахно П.І.

Загальна характеристика проблеми. Після того як Україна стала незалежною, становище в українському спорті значно погіршилося, адже за часів Радянського Союзу велася значна фінансова підтримка з Москви і нам тільки варто пригадати ті славетні часи, коли наша збірна Радянського Союзу виграла